

POSZTHELLENISZTIKUS ÉS KÉSŐ ANTIK FILOZÓFIA

IRODALOMJEGYZÉK

ELTE BTK FILOZÓFIAI INTÉZET

I. KÖTELEZŐ IRODALOM (EGYES TÉMÁK A BA HALLGATÓKNAK CSUPÁN AJÁNLOTTAK, EZEKET MA JELÖLÉssel LÁTTUK EL):

1. A szkepticizmus újjáéledése (Sextus Empiricus: *A pürrhónizmus alapvonalai I*, in Kendeffy-Lautner: *Antik szkepticizmus*, Atlantisz, 1998, 171-232).
2. A szenvedélyek: sztoikusok és platonikusok (Plutarkhosz: *Az erkölcsi erény*, ford. Lautner Péter, in: Somos Róbert (szerk.): *Középső platonizmus*, Osiris, 2005, 138-164).
3. Fátum és az emberi autonómia: sztoikusok, epikureusok és akadémiusok és peripatetikusok (Cicero: *A végzettről*, ford. Szekeres Csilla, in: Bugár István – Lautner Péter (szerk.): *Sors és szabadság*, Kairosz, 2006, 84–111; Alexandrosz és követői a szabad választásról, uo. 235–250).
4. A szelf a császárkori sztoicizmusban (Epiktétosz: *Beszélgetések*, I. könyv, ford. Steiger Kornél, Gondolat Kiadó, 2014, 9-83).
5. Keresztények, gnóosztikusok, hermetikuskok, manicheusok és a filozófia. (Gyöngy-himnusz, ford. Ladocsi Gáspár, in: Vanyó László (szerk.): *Apokrifek*, Szent István Társulat, 1980; Poimandrész, in: Hermész Triszmegisztoz bölcsessége. *Corpus Hermeticum*, Asclepius, Liber Hermetis, ford. Hamvas Endre, Szenzár Kiadó 2020, 29–43).
6. Középső platonizmus: a hagyomány konstrukciója, kozmológia, metafizika és az ember helye a világban (Numéniosz: *Töredékek*, in Somos R. (szerk.): *Középső platonizmus*, Osiris, 2005, 177–255).
7. Újplatonizmus: filozofikus élet és metafizika. Az újplatonikus metafizikai modell alapelvei Porphüriosz: *Plótinosz élete*; Plótinosz: *A három eredendő valóságról*, in: Plótinosz: *Az Egyről, a szellemről és a lélekről*, ford. Perczel I. -Horváth J., Európa 1986, 327-349; 353-386.
8. Idő és örökkévalóság: Plótinosz és Ágoston (Plótinosz: *Az örökkévalóság és az idő* (Enn. III.7 [45]), ford. bevezető, jegyzetek Bene László, Ókor 9 (2010/2), 52-68; Augustinus: *Vallomások*, XI. könyv, ford. Városi István, Budapest, Gondolat, 1982, 344–380. o - MA
9. Emberi autonómia és isteni szuverenitás (Plótinosz: *Az Egy akaratáról és szabadságáról*, (Enn. VI.8), in: Plótinosz: *Az Egyről, a szellemről és a lélekről*, 288–326. - MA
10. Viták a világkezdetről (Szent Ágoston: *Isten városáról* XI.4–21; XII.12-26, Kairosz Kiadó, 2006, ford. dr. Földvály Antal et alii, III. kötet, 37-71. 113–143. - MA

11. Viták a lélek státusáról és a rossz eredetéről (Plótinosz: Arról, hogy miként száll alá a lélek a testekbe (Enn. IV.8), in: Horváth-Perczel 209-222; Szent Ágoston: *Isten városáról* XI.13, 17-18 és 22-23; XII.1-8; XIII.1-2 és 12-15; XIV.1-15.)

12. Isteni előretudás és szabad akarat (Órigenész: A szép szeretete, in: Bugár: *Szabadság, szeretet, személy*. Kairosz, 2013, 121-165; Boethius: *A filozófia vizsgálása* IV.-V. könyv, ford. Hegyi György, Európa, 1979, 91-148.)
- MA

TANKÖNYV:

Bene László: *Görög-római filozófia* 1.5-1.6; Kendeffy Gábor: *Patrisztika*, in: Boros Gábor (főszerk.): *Filozófia*. Akadémiai Kiadó, 2007, 189-308.

II. AJÁNLOTT IRODALOM

FORRÁSGYŰJTEMÉNYEK, KÉZIKÖNYVEK, ÁTTEKINTŐ MŰVEK:

G. Boys-Stones: *Platonist Philosophy 80 BC to 250 AD: An Introduction and Collection of Sources in Translation*. Cambridge University Press, 2018.

Bugár István: *Kozmikus teológia. Források a görög filozófia istentanához a kezdetektől a kereszténység színrelépéséig*. Kairosz, 2005.

Bugár István: *Szabadság, szeretet, személy. Az ókeresztény teológia antropológiai vetülete*. Kairosz, 2013.

Bugár István - Lautner Péter: *Sors és szabadság. Az emberi autonómia problémája az antik filozófiában a Kr. utáni II. századig*. Kairosz, 2006.

Lloyd P. Gerson (ed.): *The Cambridge History of Philosophy in Late Antiquity*. Cambridge University Press, 2011.

G. Karamanolis: *The Philosophy of Early Christianity*. Routledge, 2014.

R. W. Sharples: *Peripatetic Philosophy 200 BC to AD 200, An Introduction and Collection of Sources in Translation*, Cambridge University Press, 2010.

Somos Róbert: Bevezető, in: uő (szerk.): *Középső platonizmus*, Osiris, 2005, 10-41.

Svetla Slaveva-Griffith - Pauliina Remes (eds.): *The Routledge Handbook of Neoplatonism*. Routledge, 2014.

Christopher Stead: *Filozófia a keresztény ókorban*, ford. Bugár M. István, Osiris, 2002.

R. Sorabji: *The Philosophy of the Commentators, 200-600 AD. A Sourcebook*. Vol. 1 Psychology (with Ethics and Religion). Vol. 2. Physics. Vol. 3 Metaphysics and Logic. Duckworth, 2004

R. T. Wallis: *Az újplatonizmus*, ford. Buzási Gábor, Osiris, 2000.

CSÁSZÁRKORI POGÁNY FILOZÓFUSOK SZÖVEGEI:

Apuleius: *A világról. Szónoki és filozófiai művek.* Ford. Böröczki Tamás, Détszhy Mihály, Kendeffy Gábor. Magyar Könyvklub, 2003.

Hermész Trimegisztoz bölcsessége. Corpus Hermeticum, Asclepius, Liber Hermetis. Ford. Hamvas Endre és mások. Szenzár Kiadó, 2020.

Lautner, Péter (szerk.) *Pogány teológia. 1., Szövegértelmezés és rendszeralkotás a Plótinosz utáni újplatonistáknál.* Kairosz, 2004.

Steiger Kornél (ford., szerk.): *Musonius Rufus és Sztoikus Hieroklész töredékei / Kebész táblaképe.* Gondolat, 2019.

Steiger Kornél (ford., szerk.): *Hieroklész: Kommentár a püthagoreus Aranyvershez. A gondviselés.* Gondolat, 2018.

Steiger Kornél (ford., szerk.): *Szimplikiosz kommentárja Epiktétosz Kézikönyvecskéjéhez.* Gondolat, 2016.

NÉHÁNY MONOGRÁFIA, TANULMÁNYKÖTET MAGYARUL:

Peter Brown: *Szent Ágoston élete.* Osiris, 2003.

Pierre Hadot: *A lélek iskolája. Lelkigyakorlatok és ókori filozófia.* Kairosz, 2010.

Pierre Hadot: *Plótinosz avagy a tekintet egyszerűsége.* Kairosz, 2013.

Heidl György: *Szent Ágoston megtérése: Egy fejezet az origenizmus történetéből.* Paulus Hungarus-Kairosz, Budapest, 2001.

Kendeffy Gábor: *Az egyházatyák és a szkepticizmus.* Áron Kiadó, 1999.

Perczel István: *Isten felfoghatatlansága és leereszkedése. Szent Ágoston és Aranyszájú Szent János metafizikája és misztikája.* Atlantisz Kiadó, Budapest, 1999.

Pesthy Mónika: *A csábítás teológiája.* Kairosz, 2005.

Somos Róbert: *Logika és érvelés Órigenész műveiben.* Kairosz, 2011.

Somos Róbert: *Alexandriai teológia.* Kairosz, 2008.

Steiger Kornél: *Tanulmányok a sztoikus etika köréből.* Gondolat, 2021.

D. Tóth Judit: *Test és lélek. Antropológia és értelmezés Nüsszai Szent Gergely műveiben.* Kairosz, 2006.

Vidrányi Katalin: *Krisztológia és antropológia. Összegyűjtött tanulmányok.* Szerk. Geréby György, Molnár Péter; Osiris, Bp., 1998.